

1. ČESKÉ ZEMĚ - SOUČÁST RAKOUSKA (PODDANÍ)

Velký papír či tabule (před hodinou nakresleno, že v 1. polovině 18. století jsou české, rakouské a uherské země součástí Rakouska):

1. polovina 18. století

- HLÁSNÝ** (pomalu běží od dveří ke katedře, poté zase zpět a volá text, který je zároveň napsaný na papírech, které ukazuje)
- „PRVNÍ POLOVINA OSMNÁCTÉHO STOLETÍ.“
(hlásný běží od dveří ke katedře, volá daný text a zároveň jej ukazuje; poté běží od katedry zpět ke dveřím, opět volá napsaný text a nakonec jej odloží někde poblíž dveří)
„HABSBURKOVÉ NA TRŮNĚ.“ (totéž jako u prvního papíru)
„NĚMČINA PŘEVLÁDÁ.“ (opět papír odloží)
„KATOLICKÉ NÁBOŽENSTVÍ VÝSADNÍ POSTÁVENÍ.“
(hlásný dozpívá a odejde ze scény na stranu)
- VYPRAVĚČ** (přiběhne ode dveří, kde už čeká připraven, a postaví se ke katedře)
"Slyšte, slyšte, vážení, odeberme se do 1. poloviny 18. století a pohledme, jak se žilo tehdejšímu lidu."
- VYPRAVĚČ** (zůstává stát u katedry, po celou dobu hry)
„I. dějství - Nevolník a dráb“
- ROLNÍCI** (přicházejí 2 rolníci/šátek, klobouk, naboso, mající motyčky, koš na brambory/
DRÁB a dráb /kabát, řemen/; pracovníci začínají okopávat pole a dráb s rukama vbok je sleduje)
(rolníci okopávají pole, už nemůžou a sotva se hýbou)
- DRÁB** (nahněvaně) „Holoto líná, namáhejte ty své hřbety!“
(nevolník se chce jakoby narovnat, zvedá záda)
„Tak ty takhle! Však já ti pomůžu.“
(a za zády praští řemenem nebo nějakým pravitkem do podlahy, poté všichni odejdou ze scény)
- VYPRAVĚČ** „II. dějství: Nevolník a pán - žádost o sňatek“
(přichází pán, postaví se před tabuli směrem k publiku a dá ruce v bok)
- NEVOLNÍK** (přijde k pánovi a říká)
„Nejváženější můj pane, milostivě přicházím k Vám s prosbou. Zalíbila se mi sousední Magdalenka. Dovolíte mi vzít si ji?“
- PÁN** „Ne (důrazně), a hybaj do práce!“
(oba odchází ze scény na stranu ke dveřím)

VYPRAVĚČ „III. dějství: Nevolník a pán - žádost o učení syna“
(nevolník s dítětem přichází k pánu)
NEVOLNÍK (ponížně): „Milostivý pane, toto je mé jediné dítě, dovolte prosím, abych jej zaslal k panu mlynáři učit se řemeslu.“
PÁN "Nikam nepůjde! Tady (ukazuje prstem k zemi), na mém políčku bude pracovat. Kdepak bych sehnal jinou holotu na práci.“
(oba odchází ze scény na stranu ke dveřím)

VYPRAVĚČ „III. dějství: Snaha o odpor“
(ode dveří přichází skupinka 3 nevolníků, stoupnou si před tabuli a baví se; mezitím se u dveří nachystá Pán)
NEVOLNÍK „Já už to dál nesnesu. Té dřiny na poli.
(1 ze 3) Šest dní v týdnu se tu dřeme a co z toho máme? Pojdme, vyrazíme (zvedá ruku sevřenou v pěsti) proti pánu.“
(3 jdou proti Pánovi, ten však svým mečem odpor odráží, nevolníky pochyťá, sváže a odvádí pryč)
VYPRAVĚČ „Svými kosami a jiným pracovním nářadím by jen těžko nevolníci uspěli. Proti dokonale vyzbrojeným císařským oddílům neměli šanci.“

VŠICHNI Závěr: VŠICHNI přijdou zpět na jeviště a zpívají (text písně v uč.pro 5.r., Alter):
„Ti sedláci ubozí, což oni se navozí,
c c c c d d d e f g c d h c
kamene, břemene, bodejž pány čert veme.“
c c c d d d e f g c d h c

čtvrtřové noty - c, d, e, f, g, h
půlové noty - c, d

VYSVĚTLENÍ: uvozovky = co mluvím
závorky = co předvádím

POMŮCKY: popsaná tabule - viz nahoře Rakousko
velké archy papíru s viditelnými nápisy jako PRVNÍ POLOVINA
OSMNÁCTÉHO STÓÓLETÍ aj.
šátek, klobouk, motyčky, koš na brambory pro rolníky
kabát a řemen či klacek pro drába

PŘÍCHOD HERCŮ: od lavic poblíž dveří, tam jsou zároveň nachystaní vždy
na začátku scény